

Research Paper

Designing and Validating a Behavior Management Training Package Based on Choice Theory for Parents and Students

Moslem Amiri¹, Javad Mesrabadi^{2*}, Abolfazl Farid³, Siavash Sheikhalizadeh⁴

1- Ph.D. Student of Educational Psychology, Shahid Madani University of Azarbaijan-Tabriz.

2- Professor of Educational Psychology, Shahid Madani University of Azarbaijan-Tabriz.

3- Associate Professor of Educational Psychology, Shahid Madani University of Azarbaijan-Tabriz.

4- Assistant Professor of Educational Psychology, Shahid Madani University of Azarbaijan-Tabriz.

Received: 2023/03/30

Revised: 2023/04/27

Accepted: 2023/06/19

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/JPMM.2023.31694.3781

Keywords:

Training Package, Behavior Management, Choice Theory, Content Validity.

Abstract

Aim and Background: Managing behavior in order to gain personal peace and maintain social stability is among the necessities of every society. So the purpose of this study is to design and validate a behavior management training package based on choice theory for parents and students.

Method and Materials: The research method is qualitative and performed by Delphi technique, that In order to design the training package, the theoretical foundations of choice theory (William Glasser, 2013) were used, and in order to ensure the optimal validity of the training package, the content validity method using Lawshe model (1975) was used, with a panel of 8 experts and two quantitative coefficients of content validity ratio (CVR) and content validity index (CVI).

Findings: The results showed that all designed closed sessions are necessary and the content of all the sessions was completely related to the designed goals or related but needed to be partial revisioned. Subsequently, the revisions requested by the experts, which included 6% of all responses, were applied and the final package was compiled in twelve sessions.

Conclusions: finding has practical implications for educational interventions. Therefore, this training package can be helpful as a comprehensive and approved program to manage the behavior of parents and students in different environments, especially in family and school, and in order to improve the quality of the parent-child relationship as well as reduce students' indiscipline and misbehavior, the use of this package in family and school counseling sessions and workshops in the form of group training programs is strongly recommended.

Citation: Amiri M, Mesrabadi J, Farid A, Sheikhalizadeh S. Designing and Validating a Behavior Management Training Package Based on Choice Theory for Parents and Students: Journal of Psychological Methods and Models 2023; 14 (51): 1-18.

***Corresponding Author:** Javad Mesrabadi

Address: Professor of Educational Psychology, Shahid Madani University of Azarbaijan-Tabriz.

Tell: 09183589166

Email: mesrabadi@azaruniv.ac.ir

Extended Abstract Introduction

Proper behavior and correct communication with others is very important in the daily life of each of us, and many life problems are rooted in behavioral disorders (1). As the future builders of any society, children and teenagers play a role in different environments and centers, the most important of which are family and school; The first one as the first house and in the role of a child and the second as the second house and in the role of a student. One of the theories that emphasizes the relationship between parents and children and the conflicts between them (16) and is also widely used in the field of school discipline (17) is William Glasser's choice theory. So the purpose of this study is to design and validate a behavior management training package based on choice theory for parents and students.

Materials and Methods

The research method is qualitative and performed by Delphi technique, that In order to design the training package, the theoretical foundations of choice theory (19) were used, and in order to ensure the optimal validity of the training package, the content validity method using Lawshe model (27) was used, with a panel of 8 experts and two quantitative coefficients of content validity ratio (CVR) and content validity index (CVI). The statistical population of this research consists of all Iranian specialists and trainers of the William Glasser Institute, numbering 43 people. In this research, the purposeful sampling method was used, in which the units are selected instead of randomly because of their characteristics in relation to the phenomenon under study (26). Finally, 8 experts in the field of selection theory were selected as samples (including 4

trainers and 4 supervisors) who met the desired criteria.

Results

The results of this research showed that all experts considered the content of all sessions necessary to obtain the content validity ratio (CVR); That means, from the experts' point of view, 100% of the most important and correct content has been selected for the package. Also, in order to obtain the Content Validity Index (CVI), 94% assigned their answers to the completely related option and 6% to the related option but needs to be revised. Finally, the content of the package was modified according to their opinion and included in the package and the final package was compiled in twelve sessions. In total, the obtained results indicate that all experts in the CVR index considered the existence of all sessions in the training package "necessary" and in the case of the CVI index, the content of all these sessions was "completely relevant" or "relevant but needs to be revised" and thus the content validity of the educational package was approved by the experts with the highest possible percentage. Also, one of the other findings of this research is that so far, only two researches registered in the country have designed educational packages based on choice theory in the field of behavior in the family and school. Compared to this research, it can be said that the current package It is much more comprehensive, it reports clearly and in detail the stages of package design and validation, it includes all areas of behavior occurrence, including family and school, and it is used by both parents and students.

Discussion and Conclusion

Finding of this research has practical implications for educational interventions. Therefore, this training package can be helpful as a

comprehensive and approved program to manage the behavior of parents and students in different environments, especially in family and school, and in order to improve the quality of the parent-child relationship as well as reduce students' indiscipline and misbehavior, especially teenagers, the use of this package in family and school counseling sessions and workshops in the form of group training programs is strongly recommended, Because the choice theory by emphasizing the effective and responsible ways of satisfying needs will help to manage human behavior as well as possible and improve interpersonal relationships.

مقاله پژوهشی

طراحی و اعتباریابی بسته آموزشی مدیریت رفتار مبتنی بر تئوری انتخاب برای والدین و دانش‌آموزان

مسلم امیری^۱، جواد مصرآبادی^{۲*}، ابوالفضل فرید^۳، سیاوش شیخ‌علیزاده^۴

۱- دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان- تبریز.

۲- استاد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان- تبریز.

۳- دانشیار روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان- تبریز.

۴- استادیار روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان- تبریز.

**- این مقاله مستخرج از رساله دکتری نویسنده اول می‌باشد.

چکیده

زمینه و هدف: مدیریت رفتار به منظور کسب آرامش فردی و حفظ ثبات اجتماعی، جزو ضرورت‌های هر جامعه‌ای است. هدف این پژوهش نیز، طراحی و اعتباریابی بسته آموزشی مدیریت رفتار مبتنی بر تئوری انتخاب برای والدین و دانش‌آموزان می‌باشد.

مواد و روش‌ها: روش پژوهش از نوع کیفی و به روش دلفی است که به منظور طراحی بسته آموزشی، از مبانی نظری کتاب تئوری انتخاب ویلیام گلسر (۲۰۱۳) و برای کسب اطمینان از روایی مطلوب بسته آموزشی، از روش روایی محتوایی با استفاده از مدل لاوشه (۱۹۷۵) با پانل خبرگان ۸ نفری و از دو ضریب کمی نسبت روایی محتوایی (CVR) و شاخص روایی محتوایی (CVI) استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که تمامی جلسات بسته طراحی شده ضروری است و محتوای تمامی جلسات، کاملاً مرتبط با اهداف طراحی شده و یا مرتبط اما نیازمند بازبینی جزئی تشخیص داده شد. در ادامه، بازبینی‌های خواسته شده متخصصان که ۶ درصد تمامی پاسخ‌ها را در برمی‌گرفت، اعمال و بسته نهایی در دوازده جلسه تدوین شد.

بحث و نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش، تلویحات عملی برای مداخلات تربیتی داشته و بسته آموزشی طراحی شده می‌تواند به عنوان یک برنامه جامع و مورد تأیید برای مدیریت رفتار والدین و دانش‌آموزان در محیط‌های گوناگون، به ویژه خانواده و مدرسه کمک‌کننده باشد و به منظور بهبود کیفیت رابطه والد-فرزند و همچنین، کاهش بی‌انضباطی و بدرفتاری‌های دانش‌آموزان در محیط خانواده و مدرسه، استفاده از آن در جلسات و کارگاه‌های مشاوره خانواده و مدرسه، در قالب برنامه‌های آموزش گروهی اکیداً توصیه می‌شود.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۱۰

تاریخ داوری: ۱۴۰۲/۰۲/۰۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۲۹

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI: 10.30495/JPMM.2023.31694.3781

واژه‌های کلیدی:

بسته آموزشی، مدیریت رفتار، تئوری انتخاب، روایی محتوایی.

* نویسنده مسئول: جواد مصرآبادی

نشانی: استاد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان- تبریز.

تلفن: ۰۹۱۸۳۵۸۹۱۶۶

پست الکترونیکی: mesrabadi@azaruniv.ac.ir

مقدمه

رفتار مناسب و برقراری ارتباط صحیح با دیگران، اهمیت بسیاری در زندگی روزمره هر یک از ما دارد. این اهمیت از آثار و پیامدهای روابط بین انسان‌ها در زندگی فردی و اجتماعی ناشی می‌شود. بسیاری از مشکلات زندگی در اختلالات رفتاری ریشه دارند و پژوهش‌های متعدد نشان داده که رفتار و روابط انسانی اثربخش، نتایج مثبت و با ارزشی در پی دارد که در نهایت باعث اجرای بهینه رسالت انسان در این جهان می‌شود (۱). اگر افراد جامعه به رفتارهای قانونمند متعهد نباشند و به حقوق یکدیگر احترام نگذارند، جامعه ثبات خود را از دست خواهد داد و به قهقرا کشیده خواهد شد. هم‌چنین، از دلایلی که افراد هر جامعه‌ای را به مدیریت رفتار نیازمند می‌سازد، ایجاد و حفظ آرامش در زندگی است؛ افراد نیاز به مدیریت رفتار دارند تا بتوانند در آرامش به سر ببرند، از زندگی خود لذت برده و اطرافیان آنها هم در آرامش باشند (۲).

کودکان و نوجوانان به عنوان آینده سازان هر جامعه‌ای، در محیط‌ها و کانون‌های گوناگون به ایفای نقش می‌پردازند که مهمترین آنها خانواده و مدرسه است؛ اولی به عنوان خانه اول و در نقش فرزندی و دومی به عنوان خانه دوم و در نقش دانش‌آموزی.

خانواده به عنوان یک نظام قوی و مهمترین نهاد تربیتی جامعه، از دیرباز نقش مهم و غیرقابل انکاری در اجتماعی کردن و تربیت افراد داشته و در واقع نخستین نهادی است که در بدو تولد با آن سر و کار داریم. والدین در تمامی دوره‌های زندگی فرزندان، از لحاظ تمام ابعاد وجود انسانی از جمله انتقال ویژگی‌های وراثتی، آموزش آداب و رسوم، روابط اجتماعی، اخلاق، فلسفه زندگی و غیره بر آنها نفوذ دارند. از میان دوره‌های گوناگون زندگی انسانی نیز، دوران نوجوانی اهمیت خاصی دارد و بسیاری از روان‌شناسان آن را دشوارترین دوران حیات انسان از جهت تربیتی نامیده‌اند (۳). نوجوانی معمولاً سنین بین ۱۲ تا ۱۸ سالگی (مقطع متوسطه اول و دوم) را شامل می‌شود که یکی از دشوارترین، پرتنش‌ترین و درعین حال هیجان‌انگیزترین دوره‌های زندگی، هم برای خود نوجوان و هم والدین و مربیان به شمار می‌آید (۴). این دوره یکی از مراحل مهم رشد محسوب می‌شود و ممکن است تطبیق با آن، با چالش‌های رفتاری همراه باشد. شروع بلوغ و تغییرات فیزیولوژیک همراه با رشد بدنی و شناختی، نوجوانان را با نیازهای جدید و ناشناخته روبرو می‌کند و می‌تواند دوره‌های بسیار حساس و خطیر برای آنها بسازد (۵).

روابط نوجوانان با خانواده‌هایشان نقش اساسی در عملکرد و پیشرفتشان در درازمدت دارد (۶). تعامل مناسب والد-فرزند می‌تواند رشد روانشناختی، کاهش مشکلات رفتاری و دستاوردهای تحصیلی بارزی را به ارمغان آورده و در بلوغ عاطفی-روانی والدین و استحکام پایه‌های بعدی زندگی نوجوان به شدت تأثیرگذار باشد (۷).

یک رابطه، دارای دو مفهوم کمیت و کیفیت است. کمیت یک رابطه نشان‌دهنده چگونگی رابطه نیست؛ چه بسا روابطی که به کرات در طول روز بین افراد وجود دارد اما مخرب و نامؤثر هستند. بنابراین کیفیت رابطه والد-فرزندی^۱ نشان‌دهنده چگونگی رابطه است؛ خوب یا بد، مطلوب یا نامطلوب. متأسفانه خیلی از والدین توانایی برقراری ارتباط مؤثر با فرزندان نوجوانان را ندارند. ارتباط چه به صورت مثبت چه منفی، همیشه برقرار است (۸)، بنابراین والدین برای بهبود اوضاع، ضروری است رفتار خود را مدیریت کرده و در روش‌های تعامل منفی خود با فرزندان تجدید نظر کنند تا از بروز تعارض و تخریب در روابط با آنها جلوگیری کنند. دوران مدرسه نیز که به نوعی نخستین موقعیت حضور یک فرد در اجتماع بزرگ‌تر از سیستم خانواده است، می‌تواند بستری جهت اُفت یا ارتقای سلامت روانی افراد باشد، به همین دلیل هم‌زمان و هم‌راستا با آموزش دروس، به لزوم اهمیت به پرورش و آموختن روش‌های سازنده پیرامون سبک اندیشیدن، رفتار کردن و ابراز هیجانات به شکلی مناسب نیز پرداخته می‌شود (۹). بنابراین پرداختن به محیط مدرسه به عنوان خانه دوم فرزندان و نحوه سازگاری با آن و بروز مناسب و مؤثر رفتار از طرف دانش‌آموزان ضرورت می‌یابد.

یکی از رفتارهای مخربی که از جانب دانش‌آموزان در محیط مدارس و کلاس درس به وفور قابل مشاهده است، بی‌انضباطی^۲ است. مدرسه که یکی از ارکان مهم جامعه بشمار می‌آید، بدون نظم و انضباط نمی‌تواند به اهداف خود دسترسی داشته باشد. بنابراین دانش‌آموزان باید محیط منظم‌تری را ایجاد کنند و در این راستا خود دانش‌آموزان دارای نقش زیادی می‌باشند و استفاده از آموزش‌هایی برای آنها جهت کاستن از این اختلالات رفتاری در مدارس ضروری است.

پژوهش‌های گذشته مؤید این امر است که اختلالات رفتاری و مشکلات انضباطی دانش‌آموزان در مدارس نسبت به دهه پیش افزایش یافته و ماهیت رفتار نامطلوب انضباطی، از بی‌انضباطی‌های خفیف به حالت‌های شدید و حاد تغییر یافته و هم‌چنین بیانگر آن است که متغیرهای بسیاری از جمله زمینه‌های خانوادگی و فردی با بروز رفتارهای نامطلوب انضباطی مرتبط است (۱۰، ۱۱). دانش‌آموزان مقاطع متوسطه اول و دوم (راهنمایی و

1. quality of parent-child relationship

2. indiscipline

هدف کلی تئوری انتخاب، به دست دادن فهمی درست و عملی از رفتار انسان و بهبود کیفیت زندگی از راه آموزش مفاهیم، سازه‌ها و اصول این تئوری و کاربست‌های گوناگون آن در عرصه سلامت و بهزیستی فردی، خانواده و مسایل اداری-سازمانی، هم‌چنین، مسئولیت‌پذیری در انجام رفتار، بهبود روابط بین فردی و رسیدن به یک زندگی شاد و رضایت‌بخش است. این تئوری مبتنی بر روان‌شناسی کنترل درونی است که معتقد است گذشته بر زندگی کنونی ما اثر شگرفی داشته، ولی تعیین کننده رفتار کنونی ما نیست. به طور کلی این تئوری توضیح می‌دهد که افراد چرا و چگونه رفتار می‌کنند و معتقد است هر آنچه از ما سر می‌زند، یک رفتار است و همه رفتارها از درون ما برانگیخته شده و معطوف به هدفی‌اند. هم‌چنین، هدف هر رفتار، ارضای یکی از پنج نیاز اساسی ماست: بقا و زنده ماندن، عشق و احساس تعلق، قدرت، آزادی و تفریح. چنانچه فرد برای ارضای نیازهایش روش‌های مؤثر را پیدا نکند، دست به رفتارهای گوناگون می‌زند که در روان‌شناسی رایج به این رفتارهای ناکارآمد و نامؤثر برچسب بیماری می‌زند: مضطرب، افسرده، خشمگین، منزوی و غیره (۱۹).

هر چند تئوری انتخاب چند سالی است که در ایران با استقبال جامعه روان‌شناسی روبه رو شده است، اما پژوهش‌های زیادی در رابطه با اثربخشی این تئوری در زمینه مدیریت رفتار و بهبود روابط والد-فرزندی و یا کاهش بد رفتاری و بی‌انضباطی دانش‌آموزان در خانواده و مدرسه انجام نگرفته است، اما مرور پژوهش‌های موجود نشان می‌دهد که آموزش این تئوری در حوزه‌های گوناگون مفید واقع شده است، از جمله نتایج پژوهش حسین‌پناهی و گودرزی (۲۰)، نشان داد که آموزش مؤلفه‌های نظریه انتخاب بر کاهش تعارض مادر- فرزند مؤثر است. هم‌چنین، بیچوکه و دیبلا (۲۱) نیز به این نتیجه رسیدند که برای تقویت انضباط و کاهش بی‌انضباطی دانش‌آموزان، می‌توان تئوری انتخاب را بدون استفاده از تنبیه و پاداش، در مدارس برای مدیریت و اصلاح رفتارهای یادگیرندگان و آموزش آنها به مسئولیت‌پذیری در قبال رفتارها و اقدامات خود، به کار برد.

بنا بر آنچه ذکر شد و با مرور پیشینه پژوهش‌ها مشخص می‌شود که مدیریت رفتار با بهره‌گیری از مبانی تئوری انتخاب ویلیام گلسر، در بهبود روابط به ویژه رابطه والد-فرزندی و هم‌چنین، در مسئولیت‌پذیری افراد، انضباط شخصی و مدیریت رفتاری در محیط‌های گوناگون به ویژه خانواده و مدرسه اثربخش بوده است. برای نمونه رادک، ساپ و فارل^۴، در سال ۱۹۹۷ یک فراتحلیل روی ۲۱ مطالعه پژوهشی انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که

دبیرستان سابق)، به صورت بالقوه قانون شکن هستند و در رابطه با قوانین و نظم، مهارت‌ها و تبیین‌های استدلالی پیشرفته‌تری نسبت به دانش‌آموزان ابتدایی دارند، بنابراین اصلاح رفتارهای نامطلوب آنها بسیار دشوارتر از دانش‌آموزان مقطع ابتدایی است (۱۲). در این رابطه، رحیمیان بوگر و بیانی (۱۳)، در پژوهشی فراوانی کلی اختلالات رفتاری در دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول استان گلستان را ۵/۴۷ و در متوسطه دوم ۵/۰۵ گزارش کردند. حبیبی، مرادی، پوراوری و صالحی (۱۴) نیز در پژوهشی به این نتایج رسیدند که میزان شیوع اختلالات رفتاری در دانش‌آموزان دوره متوسطه اول استان قم ۲۲/۷۲ درصد و در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم، ۱۷/۱ درصد است. میزان شیوع در پسران بیش‌تر از دختران، در دوره متوسطه اول بیش‌تر از دوره متوسطه دوم و در مناطق شهری بیش‌تر از مناطق روستایی بود. این یافته‌ها بر اهمیت جستجوی رویکردها و مداخلات آزمایشی مؤثر برای کمک به این نوجوانان تأکید داشتند. هم‌چنین، گزارش بین‌المللی سال ۲۰۱۶ سازمان بهداشت جهانی (۱۵) درباره اهمیت دوره نوجوانی و اختلالات روانی-رفتاری در این دوره و راهکارهایی برای پیشگیری یا درمان آنها، که در فرایند یک تحقیق طولی ۵ ساله و جامع و بر اساس داده‌های موجود از ۱۳۰ کشور جهان و با مشارکت بیش از ۲۵۰۰ پژوهشگر، از جمله ۵۰ پژوهشگر از مراکز تحقیقاتی علوم پزشکی ایران منتشر شد، دو راهکار مهم تقویت روابط والدین و نوجوانان با استفاده از برنامه‌های مداخله‌ای روانشناختی و هم‌چنین، ارائه آموزش‌هایی درباره مهارت‌های زندگی در مدارس برای حمایت روانی و اجتماعی، پیشگیری و درمان مشکلات رفتاری و روانی نوجوانان پیشنهاد شده است.

یکی از نظریه‌هایی که بر روابط والدین و فرزندان و تعارض‌های ما بین آنها تأکید ویژه‌ای دارد (۱۶)، هم‌چنین، در حوزه نظم و انضباط مدرسه کاربرد بسیار گسترده‌ای دارد (۱۷) و به تازگی در ایران با استقبال زیادی روبه‌رو شده است، تئوری انتخاب ویلیام گلسر^۱ است که در سال ۱۹۶۵ بنیان‌گذاری شده و جزو پارادیم روان‌شناسی مثبت‌گرا^۲ است. تئوری انتخاب یکی از تئوری‌های کاربردی برای مدیریت رفتار در زمینه روابط بین فردی، انضباط شخصی و مسئولیت‌پذیری است. مدیریت انتخاب و مسئولیت‌پذیری، از شاخه‌های بلوغ عاطفی است که کمبود آن در برخی نوجوانان مشهود است (۱۸). در این تئوری، مدیریت رفتار به معنی کنترل، مدیریت و صدور رفتار از درون فرد، و پذیرش مسئولیت انجام آن توسط فرد است (۱۹).

3. Bechuke & Debeila
4. Radtke, Sapp & Farrell

1. William Glasser's Theory of Choice
2. positive psychology

روش پژوهش

این پژوهش یک پژوهش کیفی است که از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه جمع‌آوری داده‌ها، به روش دلفی^۱ انجام شده است. دلفی روشی نظام‌دار برای استخراج و روی هم‌ریزی قضاوت‌های آگاهانه گروهی از متخصصان در مورد یک موضوع یا یک سؤال است که هم به عنوان یک روش پژوهش و هم یک روش جمع‌آوری اطلاعات قابل استفاده است (۲۵).

بمنظور طراحی بسته آموزشی مدیریت رفتار، از مبانی نظری کتاب "تئوری انتخاب" ویلیام گلسر، ترجمه علی صاحبی (۱۹) و جهت کسب اطمینان از روایی مطلوب بسته آموزشی، از روش روایی محتوایی با پانل خبرگان ۸ نفری به منظور کسب قضاوت‌های کیفی صاحب‌نظران در زمینه تئوری انتخاب و از دو ضریب کمی نسبت روایی محتوایی^۲ (CVR) و شاخص روایی محتوایی^۳ (CVI) استفاده شد.

روش‌شناسی

جامعه آماری این پژوهش را تمامی متخصصان و مربیان ایرانی مؤسسه ویلیام گلسر به تعداد ۴۳ نفر تشکیل می‌دهند.^۴ در این پژوهش از روش نمونه‌گیری هدفمند^۵ استفاده شد که در این روش، واحدها به جای انتخاب تصادفی، به علت ویژگی‌های آنها نسبت به پدیده مورد مطالعه انتخاب می‌شوند (۲۶). معیارهای انتخاب متخصصان در این پژوهش عبارتند از: ایرانی بودن متخصصان، حداقل داشتن درجه سوپروایزر یا مربی بین‌المللی و عضو هیئت علمی مؤسسه ویلیام گلسر، داشتن حداقل یک مقاله علمی-پژوهشی یا یک تألیف و ترجمه در زمینه تئوری انتخاب و داشتن تجربه کار بالینی یا آموزشی در زمینه تئوری انتخاب و مورد تأیید انجمن‌های روان‌شناسی و مشاوره ایران، که ۸ نفر از متخصصان حوزه تئوری انتخاب به عنوان مشارکت‌کننده (شامل ۴ مربی و ۴ سوپروایزر) که معیارهای مورد نظر را داشتند، انتخاب شدند.

مراحل طراحی و اعتباریابی بسته آموزشی

مراحل طراحی و اعتباریابی بسته آموزشی با اقتباس از لاوشه^۶ (۲۷)، در شکل شماره ۱ نشان داده شده و در ادامه به صورت خلاصه شرح داده شده است:

واقعیت‌درمانی به عنوان استراتژی تئوری انتخاب، در تمامی حوزه‌ها روی هم رفته تأثیری متوسط دارد (۲۲). هم‌چنین، با توجه به قدمت کوتاه تئوری انتخاب در پژوهش‌های داخل کشور و اینکه تاکنون بسته‌های آموزشی و جامع برای مدیریت رفتار در محیط‌های گوناگون و مبتنی بر این تئوری که هم برای والدین و هم دانش‌آموزان باشد، در کشور و حتی در جهان ثبت نشده است، طراحی و اعتباریابی این بسته آموزشی اهمیت شایانی دارد. لازم به ذکر است که تاکنون تنها دو پژوهش در کشور به طراحی بسته آموزشی در حوزه رفتار در خانواده و مدرسه و مبتنی بر تئوری انتخاب پرداخته و به ثبت رسیده است؛ پژوهش خاکسار، درتاج، ابراهیمی قوام‌آبادی و سعدی‌پور (۲۳)، با عنوان "تدوین و اعتباریابی بسته آموزشی مدرسه محور مبتنی بر تئوری انتخاب و تعیین اثربخشی آن بر سرزندگی تحصیلی" و پژوهش خیام فر، مدنی، حجازی و پورطاهری (۲۴)، با عنوان "اثربخشی برنامه آموزشی فرزندپروری مبتنی بر نظریه انتخاب بر کیفیت رابطه مادر-پسر" که پژوهش اولی با هدف بهبود فضای آموزشی و حل مشکلات تحصیلی دانش‌آموزان، به طراحی بسته آموزشی پرداخته و پژوهش دومی نیز تنها به مقوله بهبود رابطه مادر-پسر پرداخته و جنسیت‌های دیگر پدر و دختر را نادیده گرفته و هم‌چنین، بحثی از اعتباریابی بسته مورد نظر در پژوهش دیده نمی‌شود. بنابراین برای پر کردن خلأهای موجود و تدوین یک بسته آموزشی جامع‌تر مدیریت رفتار در محیط‌های گوناگون، این پژوهش درصدد طراحی و اعتباریابی یک بسته آموزشی مدیریت رفتار مبتنی بر آموزه‌های تئوری انتخاب برای مدیریت رفتار والدین و دانش‌آموزان تمام مقاطع (به ویژه نوجوانان مقاطع متوسطه اول و دوم)، جهت بهبود کیفیت رابطه والد-فرزندی و کاهش تعارضات و هم‌چنین، کاهش بی‌انضباطی و بدرفتاری دانش‌آموزان است.

با توجه به آنچه اشاره شد، این پژوهش به دنبال پاسخ به دو سؤال زیر است:

- ۱- بسته آموزشی مدیریت رفتار مبتنی بر تئوری انتخاب، شامل چه محتوایی است؟
- ۲- آیا بسته آموزشی مدیریت رفتار مبتنی بر تئوری انتخاب، از روایی محتوایی مطلوبی برخوردار است؟

۴. مشخصات و رزومه کاری و علمی مربیان ایرانی مؤسسه گلسر در سایت "مؤسسه انتخاب بهتر" به عنوان نماینده رسمی مؤسسه بین‌المللی ویلیام گلسر در ایران، به نشانی www.betterchoice.ir موجود است.

5. purposeful sampling
6. Lawshe

1. delphi
2. content validity ratio
3. content validity index

شکل ۱- مراحل طراحی و اعتباریابی بسته آموزشی

نادیده‌انگاری واقعیت-روان‌شناسی کنترل درونی-تعارض و واقعیت‌درمانی-سیستم خلاق مغز- خانواده و اعتماد.

۳- تدوین محتوای بسته آموزشی به صورت پیش نویس: در مرحله سوم، محتوای بسته آموزشی مدیریت رفتار و دستورالعمل اجرای آن، متناسب با اهداف طراحی شده و مبانی نظری مورد نظر، به صورت پیش‌نویس تهیه شد.

۴- اجرای اولیه بسته آموزشی جهت شناسایی و اصلاح نواقص آن: در مرحله چهارم، بسته آموزشی در یک کارآزمایی اولیه بر روی تعدادی از والدین و نوجوانان مراجعه کننده به مرکز مشاوره (محل کار پژوهشگر) به صورت آزمایشی اجرا و نواقص و مشکلات آن شناسایی و اصلاح شد؛ به این شکل که هم قبل از اجرای بسته و هم حین اجرا، دغدغه‌های تربیتی والدین و نوجوانان و انتظارات متقابل رفتاری از همدیگر در محیط خانواده و همچنین، مسائل مربوط به شرایط بروز رفتارهای نامطلوب در محیط خانواده و مدرسه به صورت بیان تجربه‌های ملموس، در نظر گرفته شده و در بسته اعمال شد.

۵- انتخاب مدل، جهت تعیین روایی محتوایی بسته آموزشی: در این مرحله، به منظور تعیین روایی محتوایی بسته آموزشی، از مدل لاوشه (۲۷) استفاده شد؛ این مدل، امکان قضاوت دقیق اعضای گروه پانل متخصصان بر اساس ضرورت اجرای ابزار (مدل، بسته آموزشی یا پرسشنامه) را فراهم می‌آورد

۱- تعیین اهداف طراحی بسته آموزشی: در مرحله اول، نویسندگان اهداف هفت گانه طراحی بسته آموزشی را مشخص کردند که عبارت بودند از:

- ۱- شناخت دلایل بروز رفتار نامطلوب
- ۲- شناخت عادت‌های مخرب روابط بین فردی
- ۳- شناخت عادت‌های بهبود دهنده روابط بین فردی
- ۴- شناخت راهکارهای مسئولیت‌پذیری و بروز رفتار اثربخش
- ۵- شناخت شیوه‌های مدیریت و حل تعارض در روابط بین فردی
- ۶- شناخت شیوه‌های فرزندپروری موفق و مربیگری هیجانی فرزندان
- ۷- شناخت هیجان‌های منفی و مخرب در روابط انسانی، به ویژه خشم و نحوه مدیریت آن

۲- تعیین مبانی نظری بسته آموزشی: در مرحله دوم، مبانی نظری برای طراحی بسته آموزشی مدیریت رفتار، متناسب با اهداف طراحی بسته در مرحله اول، از کتاب تئوری انتخاب نوشته ویلیام گلسر، ترجمه علی صاحبی (۱۹)، به عنوان منبع اصلی و نظری طراحی بسته و همچنین، مانیفست رویکرد روان‌شناسی مثبت‌نگر تئوری انتخاب تعیین شد که عبارت بودند از: سازه‌ها و مفاهیم اصلی تئوری انتخاب؛ یعنی نیازهای بنیادین، دنیای مطلوب، دنیای ادراکی و رفتار کلی-اصول ده‌گانه تئوری انتخاب-مسئولیت‌پذیری و پذیرش واقعیت- مسئولیت‌گریزی و

هستند، استفاده می‌شود (۳۰). به عقیده بسیاری از پژوهشگران، روایی محتوایی، هم پیش نیاز سایر انواع روایی‌هاست و هم نخستین نوع از روایی‌هاست که باید از وجود آن در طول فرایند طراحی یک ابزار اطمینان حاصل کرد. هر چند که ارزیابی معمول روایی محتوایی به صورت کیفی و ذهنی^۵ را شاید بتوان از علل کم اهمیت شمردن آن از دید طرفداران رویکرد کمی^۶ قلمداد کرد، ولی امروزه کمی‌تر شدن فرایند اجرای روایی محتوایی با ارائه شاخص‌های کمی شناخته شده، آن را به عنوان فرایندی مناسب و قدرتمند جهت طراحی روایی ابزار و پرسشنامه معرفی نموده است (۳۱). برای احراز این روایی، بسته آموزشی پس از تهیه در اختیار متخصصان حیطة مورد نظر قرار گرفت و از آنها خواسته شد قضاوت کنند آیا محتوای بسته در راستای تئوری انتخاب و مبانی مورد نظر آن است؟ محتوا و هدف کدام جلسات مناسب هستند و کدام‌ها نامناسب هستند؟ چه تغییراتی در بسته باید صورت گیرد؟ چه جلسات و اهدافی باید حذف یا اضافه شوند؟ گاهی اوقات توصیه می‌شود نسبت روایی محتوایی (CVR) و شاخص روایی محتوایی (CVI)، تعیین و ارزیابی شود و صرفاً به نظرات متخصصان به صورت کیفی اکتفا نشود. به عبارتی، جهت اطمینان از اینکه مهم‌ترین و درست‌ترین محتوا انتخاب شده است یا نه، از شاخص نسبت روایی محتوایی (CVR) و برای اطمینان از اینکه آیا محتوای جلسات در راستای دستیابی به اهداف آن جلسات است یا خیر، از شاخص روایی محتوایی (CVI)، استفاده می‌شود (۳۲). بررسی روایی محتوایی در بخش یافته‌های پژوهش، در جدول ۳ آمده است.

۸- اعمال اصلاحات پیشنهادی و تدوین نهایی بسته آموزشی: در نهایت در مرحله آخر، اصلاحات پیشنهادی متخصصان که در بخش یافته‌های پژوهش و در جدول شماره ۴ آمده است، در بسته اعمال شد. محتوای نهایی شده بسته آموزشی و مورد تأیید متخصصان، به صورت خلاصه در بخش یافته‌های پژوهش و در جدول ۱ آمده است.

یافته های پژوهش

الف: سؤال اول پژوهش

بسته آموزشی مدیریت رفتار مبتنی بر تئوری انتخاب، شامل چه محتوایی است؟

محتوای نهایی بسته آموزشی به صورت خلاصه در جدول شماره ۲ آمده است:

و از آنها خواسته می‌شود که نظر خود را درباره هر آیتم یا جلسه در مقیاس قضاوتی که تعیین شده است، لحاظ کنند. پاسخ اعضای گروه پانل نیز کدگذاری می‌شود که در بخش یافته‌های پژوهش، پاسخ به سؤال دوم پژوهش به تفصیل بحث می‌شود.

۶- شناسایی اعضای پانل متخصصان، جهت تعیین روایی محتوایی: در این مرحله نیاز بود تا اعضای گروه پانل متخصصان شناسایی شوند. لاوشه (۲۷) معتقد است که اعضای گروه پانل ارزیاب، باید از متخصصانی تشکیل شوند که در حوزه دامنه محتوایی^۱ ابزار یا بسته (مدیریت رفتار مبتنی بر تئوری انتخاب) فعالیت داشته باشند تا امکان قضاوت دقیق و صحیح فراهم شود. از نظر روبیو و همکاران^۲ (۲۸)، افرادی که محتوای مورد نظر را به لحاظ نظری می‌شناسند، یا دارای تجارب بالینی در این زمینه هستند، در مورد موضوعات مرتبط با محتوای مورد نظر، پژوهش انجام داده‌اند و یا مقالات پژوهشی مرتبط دارند، می‌توانند به عنوان متخصصین محتوا انتخاب شوند. همچنین، در مورد تعداد متخصصان جهت احراز روایی محتوایی نیز نظرات متفاوتی وجود دارد. برای مثال روبیو و همکاران (۲۸)، تعداد متخصص مورد نیاز را حداقل ۳ و حداکثر ۱۰ نفر مطرح کرده‌اند، یا لاوشه (۲۷) تعداد اعضای پانل متخصصان را حداقل ۴ نفر اعلام می‌کند. در این پژوهش برای انتخاب متخصصان و با در نظر گرفتن معیارهای ورود و همچنین، برای افزایش قابلیت اطمینان نتایج، تعداد متخصصان ۸ نفر در نظر گرفته شده و هماهنگی لازم جهت همکاری با تیم پژوهش و ارائه نظرات خود در مورد پروتکل طراحی شده، با آنان صورت گرفت. معیارهای انتخاب اعضای پانل متخصصان در بخش روش‌شناسی آمده است.

۷- تعیین روایی محتوایی بسته آموزشی به صورت کیفی و کمی: روایی (اعتبار^۳) نشان می‌دهد یک آزمون یا ابزار تا چه حد سازه‌ای را می‌سنجد که برای سنجش آن طراحی شده است (۲۹). انواع روایی وجود دارد که برای احراز روایی این بسته آموزشی، از روایی محتوایی^۴ استفاده شده است. روایی محتوایی نوعی از روایی است که از راه ارزیابی متخصصان، در خصوص میزان پوشش‌دهی تمامی حیطه‌ها و جنبه‌های سازه یا مهارت‌های مورد سنجش در آزمون یا ابزار مورد نظر، بدست می‌آید. بنابراین، برای تعیین روایی محتوایی یک آزمون یا ابزار، از قضاوت متخصصان در این باره که سؤال‌های آزمون یا آیت‌های ابزار تا چه میزانی معرف محتوا و هدف‌های برنامه یا حوزه محتوایی

4. content validity
5. subjective
6. quantitative approach

1. content domain
2. Rubio et al
3. validity

جدول ۱- رئوس مطالب و محتوای جلسات بسته آموزشی به صورت خلاصه

جلسه	اهداف	محتوای آموزشی
اول: آشنایی اولیه	۱- ایجاد انگیزه	جلب اعتماد برای همکاری با پژوهشگر تا پایان پژوهش و دادن اطمینان برای محرمانه ماندن محتوای گفتگوهای احتمالی.
دوم: آموزش اصول بدیهی تئوری انتخاب	۲- تعیین اهداف کلی دوره	تشریح پیامدهای منطقی و مفید حاصل از آموزش تئوری انتخاب برای حفظ و تقویت رابطه، حل تعارضات موجود و مدیریت رفتار فردی در محیط خانواده و مدرسه.
سوم: آموزش ۵ نیاز اصلی و بنیادین آدمی	۱- پی بردن به میزان کنترل انسان بر رویدادهای زندگی ۲- پی بردن به اهمیت کیفیت مطلوب روابط انسانی بر کاهش مشکلات روانشناختی	پاسخ به سوالات اعضا برای رفع ابهامات احتمالی در مورد محتوای دوره آموزشی. از بین ده اصل بدیهی تئوری انتخاب، اصول یک تا پنج و هم‌چنین، اصل ده، به صورت ساده و قابل فهم آموزش داده می‌شود اما اصول شش، هفت، هشت و نه، به طور گذرا بحث می‌شود، چرا که جلسات بعدی به طور مفصل به آنها اختصاص داده شده است.
چهارم: آموزش دنیای مطلوب (کیفی)	۱- شناخت نیازهای بنیادین و پی بردن به اهمیت آنها در بروز رفتار آدمی ۲- ضرورت متعادل کردن رفتار با اطرافیان	شش اصل آموزش داده شده در یک برگه در اختیار اعضا قرار داده می‌شود تا در خانه مرور و با هم بحث کنند.
پنجم: آموزش دنیای ادراکی و مؤلفه های آن	۱- شناخت دنیای مطلوب و پی بردن به نقش و اهمیت آن در صدور رفتار آدمی ۲- ضرورت احترام به دنیاهای مطلوب همدیگر برای نیل به روابط مطلوب و با کیفیت و کاهش بدرفتاریها و تقویت همدلی و تفاهم	ما توسط پنج نیاز ژنتیکی سوق داده می‌شویم که عبارتند از: ۱- نیاز به بقا و زنده ماندن. ۲- نیاز به عشق و احساس تعلق. ۳- نیاز به قدرت. ۴- نیاز به آزادی. ۵- نیاز به تفریح.
ششم: آموزش ماشین رفتار و مؤلفه های آن	۱- شناخت اجزای یک رفتار کلی ۲- اهمیت فکر و عمل به عنوان دو جزء رفتار، برای داشتن یک فیزیولوژی و احساس خوب ۳- لزوم مدیریت و داشتن کنترل بر ماشین رفتار خود برای راندن ایمن در جاده زندگی	هر فرد اگر در ارضای یک یا چند نیاز ژنتیکی اش ناکام بماند، ممکن است رفتار نامتناسبی داشته باشد. انجام تست نیازها برای همه اعضا برای آگاهی از نیمرخ نیازهای ژنتیکی خود و طرف مقابلشان. دادن بازخورد در مورد نیمرخ نیازهای ژنتیکی هر فرد به صورت کتبی و محرمانه در پایان جلسه.
		معرفی دنیای مطلوب، اجزای دنیای مطلوب، تغییرات دنیای مطلوب در طول زمان و تأثیر آن بر صدور رفتار انسانها. به نمایش گذاشتن چند کلیپ آموزشی در مورد دنیای مطلوب و نقش آن در صدور رفتار انسانها.
		به اجرا گذاشتن فعالیت چرخ دنده، به عنوان یک بازی آموزشی برای تفهیم بهتر مفهوم دنیای مطلوب. در آخر جلسه، هر یک از اعضا میتوانند در مورد دنیای مطلوب خود و فرد مقابلش (والد یا فرزند) بحث کنند.
		معرفی سیستم ادراکی و مؤلفه های آن از راه چارت تئوری انتخاب (برای نشان دادن چگونگی عملکرد مغز و چرایی رفتار ما)
		به نمایش گذاشتن چند کلیپ آموزشی درباره دنیای ادراکی و نقش آن در صدور رفتار انسانها.
		معرفی رفتار کلی و مؤلفه های آن.
		آموزش کارتهای ماشین رفتار و انجام فعالیتها و کاربرگه‌های مرتبط با مفهوم رفتارکلی انسان.

<p>معرفی هفت عادت مخرب رابطه به عنوان واژگان رایج در روان‌شناسی کنترل بیرونی: عیب جویی (انتقاد)-سرزنش کردن-گلابه و شکایت-نق و غرغر-تهدید کردن-تنبیه کردن/محروم کردن- باج دادن برای کنترل (تطمیع). تبادل نظر اعضای گروهها در مورد تجاربشان در این موارد</p> <p>معرفی هفت عادت بهبود دهنده رابطه به عنوان واژگان رایج در روان‌شناسی کنترل درونی: پذیرش-حمایت کردن-تشویق کردن-احترام گذاشتن-اعتماد کردن-گوش کردن- گفتگوی دائمی بر سر اختلافات. تبادل نظر اعضای گروهها در مورد تجاربشان در این موارد</p> <p>تشریح تکنیک WDEP به عنوان فرایند واقعیت‌درمانی(استراتژی تئوری انتخاب) و خودارزیابی. آموزش خلاصه ای از ۲۲ نوع خودسنجی با نمونه سؤال مربوط به هر مقوله. بحث و فعالیت گروهی و همچنین، داستانهایی برای منزل، در مورد مسئولیت‌پذیری و لزوم اقناع درونی برای تغییر رفتارهای نامؤثر در روابط میان فردی.</p> <p>آموزش شیوه‌های فرزندپروری موفق از دید تئوری انتخاب و همچنین، نحوه مربیگری هیجانی فرزندان.</p>	<p>شناخت هفت عادت مخرب و لزوم پرهیز از آنها در روابط انسانی</p> <p>شناخت هفت عادت بهبود دهنده و لزوم توجه به آنها در روابط انسانی</p> <p>۱- لزوم ارزیابی شخصی برای بررسی اثربخشی رفتار فردی</p> <p>۲- لزوم مسئولیت‌پذیری در انجام رفتار فردی</p> <p>۱- شناخت شیوه‌های فرزندپروری موفق</p> <p>۲- نحوه مربیگری هیجانی فرزندان</p>	<p>هفتم: آموزش تأثیر کنترل بیرونی و عاداتهای مخرب رابطه</p> <p>هشتم: آموزش تأثیر کنترل درونی و عاداتهای بهبود دهنده رابطه</p> <p>نهم: آموزش خودسنجی- مسئولیت‌پذیری و راهکارهای تقویت آن</p> <p>دهم: الف: آموزش فرزندپروری موفق و هدایت و مربیگری هیجانی فرزندان (ویژه والدین)</p>
<p>علت بروز هیجان خشم و تبیین آن با مفهوم ماشین رفتار-زیست‌شناسی خشم (موقع خشم در مغز ما چه میگذرد؟)-تکمیل آزمون ۱۲ سوالی شدت خشم-انواع سبکها و عادات بد مقابله با خشم-اصول اساسی مدیریت خشم. بحث و تبادل نظر دانش‌آموزان در مورد موقعیتهایی از گرفتار شدن در هیجان خشم و چگونگی مقابله مؤثر و سازنده با آن.</p>	<p>۱- شناخت هیجان خشم</p> <p>۲- علت بروز هیجان خشم و نحوه مدیریت صحیح آن</p>	<p>ب: آموزش شناخت و مدیریت هیجان خشم (ویژه دانش‌آموزان)</p>
<p>قبل از شروع این جلسه، سطوح نیازهای ژنتیکی اعضا که در جلسه سوم سنجیده شد، در اختیار طرف مقابل رابطه (والد یا فرزند) قرار داده میشود؛ این کار برای بهبود رابطه و متعادل کردن رفتار افراد و تعارض احتمالی نیازها بسیار مفید است. تعارض به مثابه رقابت یا فرصت؟- رویکردهای نامطلوب و مخرب در مدیریت و حل تعارض و مهارتهای مثبت و سازنده حل تعارض. بحث و تبادل نظر اعضا در مورد موقعیتهایی از بروز تعارض و چگونگی مقابله مؤثر و سازنده با آن. مرور و جمع‌بندی مباحث جلسات قبل جهت تحکیم یادگیری دوره آموزشی-به بحث گذاشتن نظرات والدین و دانش‌آموزان درباره محتوای جلسات و میزان تأثیرگذاری آن بر نگرش به رابطه والد-فرزندی و مدیریت رفتارشان.</p>	<p>۱- دیدن تعارض به مثابه یک فرصت برای برقراری یک رابطه مطلوب</p> <p>۲- لزوم یادگیری مهارتهای مثبت و سازنده حل تعارض</p> <p>تثبیت یادگیری محتوای دوره</p>	<p>یازدهم: آموزش حل تعارض به عنوان یک مهارت مهم در حفظ رابطه</p> <p>دوازدهم: جمع‌بندی و مرور جلسات قبل</p>

آموزشی، یکی از سه گزینه (ضروری است، مفید ولی غیرضروری است، ضرورتی ندارد) را انتخاب کنند. سپس براساس پاسخ‌های متخصصان به هر آیتم، CVR با استفاده از فرمول نسبت روایی محتوایی (۲۷) محاسبه شد:

ب: سؤال دوم پژوهش
آیا بسته آموزشی مدیریت رفتار مبتنی بر تئوری انتخاب، از روایی محتوایی مطلوبی برخوردار است؟
برای تعیین نسبت روایی محتوایی (CVR) از متخصصان خواسته شد در خصوص معیار ضرورت هر یک از جلسات بسته

پاسخ دهند که "آیا محتوای این جلسه با هدف یا اهداف جلسه مرتبط است؟" و در ادامه با استفاده از فرمول CVI، شاخص روایی محتوایی محاسبه شد:

$$CVI = [P/N]$$

P یعنی تعداد متخصصانی که گزینه ۱ و ۲ (کاملاً مرتبط و مرتبط اما نیاز به بازبینی) را انتخاب نموده اند؛ N یعنی تعداد کل متخصصان. در جدول شماره ۲ مقادیر نسبت روایی محتوایی (CVR) برای معیار ضرورت هر جلسه و شاخص روایی محتوایی (CVI) مربوط به معیار مرتبط بودن محتوا با اهداف نیز برای هر جلسه ارائه شده است:

$$CVR = \frac{[Ne - (N/2)]}{(N/2)}$$

Ne یعنی تعداد متخصصانی که گزینه "ضروری است" را انتخاب نموده اند؛ N یعنی تعداد کل متخصصان.

همچنین، شاخص روایی محتوایی (CVI)، ضریب روایی کل آزمون یا ابزار است (۳۰). لاوشه (۲۷)، شاخص روایی محتوایی را همان میانگین نسبت‌های روایی محتوایی تمام آیتم‌های یک ابزار می‌داند. جهت تعیین شاخص روایی محتوایی (CVI) به صورت کمی، از متخصصان خواسته شد در مورد هر یک از جلسات، براساس طیف لیکرتی ۴ درجه ای (کاملاً مرتبط، مرتبط اما نیاز به بازبینی، نیاز به بازبینی جدی، کاملاً غیر مرتبط) به این سؤال

جدول ۲- مقادیر نسبت روایی محتوایی (CVR) و شاخص روایی محتوایی (CVI) برای جلسات آموزشی

جلسات	نسبت روایی محتوایی (CVR)		شاخص روایی محتوایی (CVI)		ضروری
	تعداد پاسخ	شاخص CVR	تعداد پاسخ اما نیاز به بازبینی	تعداد پاسخ مرتبط	
اول	۸	۱/۰۰	۸	-	۱/۰۰
دوم	۸	۱/۰۰	۷	۱	۱/۰۰
سوم	۸	۱/۰۰	۷	۱	۱/۰۰
چهارم	۸	۱/۰۰	۷	۱	۱/۰۰
پنجم	۸	۱/۰۰	۶	۲	۱/۰۰
ششم	۸	۱/۰۰	۷	۱	۱/۰۰
هفتم	۸	۱/۰۰	۸	-	۱/۰۰
هشتم	۸	۱/۰۰	۸	-	۱/۰۰
نهم	۸	۱/۰۰	۸	-	۱/۰۰
دهم	۸	۱/۰۰	۸	-	۱/۰۰
یازدهم	۸	۱/۰۰	۸	-	۱/۰۰
دوازدهم	۸	۱/۰۰	۸	-	۱/۰۰
درصد کلی پاسخها	۰/۱۰۰		۰/۹۴	۰/۰۶	

آسان تر، به مقدار ۰/۹۹ تعدیل می‌شود و در جدول ۲ نیز با عنوان CVR تعدیل شده آمده است).

- هنگامی که تعداد افرادی که گزینه "ضروری" را انتخاب می‌کنند، بیش تر از نیم، ولی کل افراد را شامل نمی‌شوند، CVR بین صفر و ۰/۹۹ بدست می‌آید. در هنگام تفسیر CVR نیز، فرضیات زیر قابل استفاده است:
- هنگامی که همه اعضای پانل با ضرورت یک آیتیم موافق نباشند، این‌گونه برداشت می‌شود که این آیتیم کاملاً غیر ضروری است.
- هنگامی که همه اعضای پانل کاملاً با ضروری بودن یک آیتیم موافق هستند، دو حالت وجود دارد: یا همه آنها اشتباه می‌کنند، یا همه قضاوت درستی داشته‌اند.

برای تفسیر مقادیر نسبت روایی محتوایی (CVR) از جدول لاوشه (۲۷) استفاده شد که در جدول ۳ آمده است. تفسیرهای کلی مربوط به شاخص‌های کمی روایی محتوایی از نظر لاوشه (۲۷) به شرح زیر است:

- مقادیری که به CVR اختصاص می‌یابد عبارتست از:
- هنگامی که کمتر از نیمی از افراد گزینه "ضروری" را انتخاب می‌کنند، CVR منفی می‌شود.
- هنگامی که نیمی از افراد گزینه "ضروری" و نیمی دیگر گزینه‌های دیگر را انتخاب کنند، CVR صفر می‌شود.
- هنگامی که همه افراد گزینه "ضروری" را انتخاب می‌کنند، CVR برابر ۱ می‌شود (که به منظور تبدیل

اندازه از مقدار روایی بالاتری برخوردار است. همچنین، CVI ضریب روایی کل آزمون یا میانگین ضریب‌های روایی همه آیتم‌هاست و نشان‌دهنده جامعیت قضاوت‌های مربوط به روایی یا قابلیت اجرای مدل، آزمون یا ابزار نهایی است. هر چه قدر روایی محتوایی نهایی بالاتر باشد، مقدار CVI به سمت ۰/۹۹ میل می‌کند. بر عکس این قضیه نیز صادق است.

از آنجا که آنها به عنوان یک متخصص اظهار نظر می‌کنند، بایستی نتیجه گرفت که همه آنها اشتباه نکرده‌اند و این آیت می‌تواند به طور قابل توجه‌ای، ضروری در نظر گرفته شود.

- هر آیت می‌که توسط بیش از نیمی از اعضای پانل، ضروری تشخیص داده شود، از درجه‌ای از روایی محتوایی برخوردار است.
- هر اندازه تعداد اعضای بیش‌تری به ضروری بودن یک آیت رأی موافق دهند (فراتر از ۰/۵۰)، به همان

جدول ۳- حداقل مقدار CVR قابل قبول بر اساس تعداد متخصصان نمره گذار در جدول لاوشه (p=۰/۰۵)

مقدار CVR	تعداد متخصصان
۰/۹۹	۵
۰/۹۹	۶
۰/۹۹	۷
۰/۷۵	۸
۰/۷۸	۹
۰/۶۲	۱۰
۰/۵۹	۱۱
۰/۵۶	۱۲
۰/۵۴	۱۳
۰/۵۱	۱۴
۰/۴۹	۱۵
۰/۴۲	۲۰
۰/۳۷	۲۵
۰/۳۳	۳۰
۰/۳۱	۳۵
۰/۲۹	۴۰

* در صورتی که میزان عددی CVR بر اساس تعداد افراد پانل از اعداد جدول فوق بالاتر باشد، روایی محتوایی آن جلسه/جلسات در سطح $P < 0/05$ معنی دار است.

شماره ۲، شاخص روایی محتوایی (CVI) برای تمام جلسات بیش‌تر از ۰/۸۰ است؛ به عبارتی معیار مرتبط بودن محتوا با اهداف برای تمامی جلسات پروتکل آموزشی برقرار است. همان‌گونه که از جدول ۲ بر می‌آید، همه متخصصان محتوای تمام جلسات را برای به دست آوردن نسبت روایی محتوایی (CVR)، ضروری دانسته‌اند؛ یعنی از دیدگاه متخصصان، ۱۰۰ درصد مهم‌ترین و درست‌ترین محتوا برای بسته انتخاب شده است. همچنین، ۹۴ درصد پاسخ‌هایشان را برای به دست آوردن شاخص روایی محتوایی (CVI)، به گزینه کاملاً مرتبط و ۶ درصد به گزینه مرتبط اما نیاز به بازبینی اختصاص دادند که محتوای بسته نیز مطابق نظر آنان اصلاح و در بسته لحاظ شد که در جدول ۴ آمده است:

براساس این جدول، حداقل مقادیر قابل قبول برای ۸ متخصص با در نظر گرفتن آلفای پنج صدم، ۰/۷۵ است. بنابراین، جلساتی که CVR آنها کمتر از ۰/۷۵ باشد، نسبت روایی محتوایی رضایت بخشی ندارند و وجود این جلسات در پروتکل آموزشی ضروری نیست. براساس نتایج مندرج در جدول شماره ۲، برای تمامی جلسات پروتکل آموزشی، نسبت روایی محتوایی بیش‌تر از ۰/۷۵ است؛ بنابراین، مقادیر CVR برای تمامی این جلسات مطلوب است. همچنین، برای تفسیر شاخص روایی محتوایی (CVI)، متداول‌ترین ملاک ۰/۸۰ است؛ به عبارتی، جلساتی که شاخص روایی محتوایی آنها بالای ۰/۸۰ است، جلسات مناسبی هستند و جلساتی که شاخص روایی محتوایی آنها کمتر از ۰/۸۰ است، نیاز به اصلاح دارند (۳۳). براساس نتایج مندرج در جدول

جدول ۴- اصلاحات پیشنهادی و اعمال شده متخصصان در بسته نهایی

جلسه	اصلاحات پیشنهادی متخصصان که در بسته نهایی اعمال شد.
دوم	شش اصل تئوری انتخاب به صورت خلاصه-و نه طولانی و خارج از حوصله افراد شرکت کننده- و به صورت ساده و قابل فهم آموزش داده شود و در پایان جلسه در یک برگه در اختیار اعضا قرار داده شود تا در خانه مرور و با هم بحث کنند.
سوم	تست نیازها برای همه اعضا برای آگاهی از نیمرخ نیازهای ژنتیکی خود و طرف مقابل و فهم بهتر همدیگر، به صورت عملیاتی سنجیده شود.
چهارم	فعالیت چرخ دنده، به عنوان یک بازی آموزشی برای تفهیم بهتر مفهوم دنیای مطلوب و هم‌چنین، چند کلیپ آموزشی در این مورد به اجرا گذاشته شود.
پنجم	فیلتر "فهم" از مولفه های دنیای ادراکی حذف شود، چرا که این مولفه صرفاً به عنوان پیشنهاد در برخی از کتب جدید در زمینه تئوری انتخاب مطرح شده و تاکنون به صورت قطعی به رسمیت شناخته نشده است.
ششم	از فعالیتها و کاربرگه های مرتبط با ماشین رفتار از کتاب "راندن در جاده زندگی" که موسسه انتخاب بهتر، وابسته به موسسه انتخاب در ایران به چاپ رسانده است، استفاده شود.

محتوایی نشان داد که به نظر متخصصان در بخش نسبت روایی محتوایی (CVR) تمامی جلسات ضروری بوده و بنابراین، مهم-ترین و درست‌ترین محتوا انتخاب شده است. هم‌چنین، در بخش شاخص روایی محتوایی (CVI) تمامی جلسات، کاملاً مرتبط و یا مرتبط، اما نیاز به بازبینی است، بنابراین، محتوای تمامی جلسات در راستای دستیابی به اهداف طراحی شده آن جلسات است. بازبینی‌های خواسته شده متخصصان که ۶ درصد تمامی پاسخ‌ها را در بر می‌گرفت در بسته اعمال شد. بنابراین این بسته آموزشی می‌تواند به عنوان یک برنامه جامع و مورد تأیید برای مدیریت رفتار والدین و دانش‌آموزان در محیط خانواده و مدرسه کمک کننده باشد و باعث بهبود کیفیت روابط والد-فرزندی و هم‌چنین، کاهش بی‌انضباطی و بدرفتاری‌های دانش‌آموزان، به ویژه نوجوانان در محیط خانواده و مدرسه شود، چرا که تئوری انتخاب با تأکید بر شیوه‌های مؤثر و مسئولانه ارضای نیازها، به مدیریت هر چه بهتر رفتار آدمی و بهبود روابط بین فردی افراد کمک شایانی خواهد کرد.

همان‌گونه که در مقدمه نیز ذکر شد، تاکنون تنها دو پژوهش ثبت شده در کشور به طراحی بسته آموزشی مبتنی بر تئوری انتخاب در حوزه رفتار در خانواده و مدرسه پرداخته‌اند که در مقایسه با این پژوهش می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: در پژوهش خاکسار و همکاران (۲۳)، گزارش شده که بسته آموزشی مدرسه محور مبتنی بر تئوری انتخاب، تدوین شده و روایی محتوایی آن توسط ۸ نفر از متخصصان حوزه تئوری انتخاب مورد تأیید قرار گرفته است. در این پژوهش نیز روایی محتوایی بسته توسط ۸ نفر از متخصصان تئوری انتخاب تأیید شده است. خاکسار و همکاران، هدف تدوین بسته را بهبود فضای آموزشی، حل مشکلات تحصیلی و افزایش سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان ذکر کرده‌اند که در حوزه "مدرسه کیفی" به عنوان استراتژی تئوری انتخاب در مدرسه است. در مقایسه با این

در مجموع نتایج به دست آمده بیانگر آن است که همه متخصصان در شاخص CVR وجود همه جلسات را در بسته آموزشی «ضروری» دانسته‌اند و در مورد شاخص CVI نیز محتوای همه این جلسات را «کاملاً مرتبط» یا «مرتبط اما نیاز به بازبینی» تشخیص داده‌اند و بدین ترتیب روایی محتوایی بسته آموزشی با بالاترین درصد ممکن، مورد تأیید متخصصان قرار گرفت. هم‌چنین، بر اساس یافته‌های یک پژوهش آزمایشی که توسط پژوهشگران این پژوهش انجام شد، معلوم شد که اجرای بسته آموزشی حاضر در کاهش بی‌انضباطی دانش‌آموزان در مدرسه، از نظر آماری ($P < 0/05$) و بالینی تأثیر معنی‌داری دارد (۳۴). یافته‌های پژوهشی دیگر از پژوهشگران این پژوهش نشان داد که اجرای این بسته آموزشی بر بهبود کیفیت رابطه والد-فرزندی (هر دو مقیاس پدر و مادر) از نظر آماری ($P < 0/05$) و بالینی تأثیر معنی‌داری دارد. (۲۵).

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف طراحی و اعتباریابی بسته آموزشی مدیریت رفتار مبتنی بر تئوری انتخاب انجام شد. مخاطبان این بسته آموزشی را والدین و دانش‌آموزان تشکیل می‌دهند. برای طراحی و تدوین بسته آموزشی از مبانی نظری کتاب تئوری انتخاب، نوشته ویلیام گلسر و ترجمه علی صاحبی (۱۹) استفاده شد. یکی از گام‌های مهم تهیه یک بسته آموزشی یا روانشناختی استاندارد، کسب روایی محتوایی آن است. برای بدست آوردن روایی محتوایی بسته آموزشی از ۸ نفر از متخصصان تئوری انتخاب به عنوان مشارکت‌کننده خواسته شد که بسته را مطالعه و نظر خود را درباره ضرورت هر جلسه و میزان هماهنگی محتواها با هدف هر جلسه، جهت تعیین دو شاخص کمی نسبت روایی محتوایی (CVR) و شاخص روایی محتوایی (CVI) اعلام کنند. نتایج حاصل از نظرات کیفی متخصصان و ضرایب کمی روایی

جمله خانواده و مدرسه را شامل شده و مورد استفاده هم والدین و هم دانش‌آموزان است.

از جمله محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

یک وجه مهم انجام رفتار مؤثر و مناسب توسط دانش‌آموزان در محیط مدرسه به جز خود دانش‌آموز، معلمان و کادر آموزشی و اداری مدرسه هستند که لازم است تحت آموزش قرار بگیرند اما به دلیل گستردگی موضوع، در این بسته صرفاً به والدین و خود دانش‌آموزان بسنده شد. همچنین، انتخاب تعداد بیش‌تری از متخصصان تئوری انتخاب برای بررسی رویی محتوایی بسته به دلیل معیارهای سخت‌گیرانه‌تر انتخاب متخصصان صاحب نظر، امکان‌پذیر نبود.

در پایان بر اساس نتایج به دست آمده از پژوهش پیشنهاد می‌شود:

بسته‌های آموزشی دیگر مدیریت رفتار مبتنی بر تئوری انتخاب برای ارتقای سه حوزه دیگر روابط بین‌فردی، یعنی روابط بین زوجین، روابط بین کارفرما و کارمندان و همچنین، روابط معلم و دانش‌آموزان طراحی شود. همچنین، آموزش‌های این بسته در مراکز مشاوره آموزش و پرورش در قالب برنامه‌های آموزش گروهی، کارگاه‌های آموزشی و نیز در مشاوره‌های انفرادی مورد استفاده قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول می‌باشد. نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند از تمامی متخصصان تئوری انتخاب در مؤسسه انتخاب بهتر که در انجام هر چه بهتر این پژوهش همکاری لازم را داشتند، به ویژه آقای دکتر سید علی قاسمی، عضو هیأت علمی مؤسسه ویلیام گلسر و رئیس کمیسیون روان‌شناسی مثبت‌انجمن روانشناسی تربیتی ایران و همچنین، آقای دکتر مهدی اسکندری، مدیر آموزش و اجرایی مؤسسه انتخاب بهتر، به عنوان نماینده رسمی مؤسسه بین‌المللی ویلیام گلسر در ایران تشکر و قدردانی نمایند.

نویسندگان اظهار می‌دارند که هیچ‌گونه تعارض منافعی در این مقاله وجود ندارد.

پژوهش باید گفت که این پژوهش به مدیریت رفتار هم والدین و هم دانش‌آموزان در دو حوزه خانواده و مدرسه پرداخته که در حوزه‌های "فرزندپروری مسالمت‌آمیز" و "واقعیت‌درمانی" به عنوان استراتژی‌های تئوری انتخاب در محیط خانواده و حوزه مسئولیت‌پذیری فردی دانش‌آموزان است. در پژوهش خاکسار و همکاران، مراحل تدوین بسته در ۳ مرحله گزارش شده است، اما در این پژوهش مراحل تدوین بسته در ۸ مرحله گزارش شده است. در پژوهش خاکسار و همکاران همانند این پژوهش، دانش‌آموزان هر دو جنس دختر و پسر برای آموزش در نظر گرفته شده‌اند. بسته آموزشی خاکسار و همکاران، مقوله مدیریت رفتار و مسئولیت‌پذیری را صرفاً به سرزندگی تحصیلی و مشکلات تحصیلی محدود کرده است اما این پژوهش تمامی جنبه‌های مدیریت رفتار و مسئولیت‌پذیری را هم در خانواده و هم در مدرسه در نظر گرفته است. محتوای بسته آموزشی خاکسار و همکاران، در ۸ جلسه تدوین شده اما محتوای بسته آموزشی این پژوهش در ۱۲ جلسه تدوین شده است. پژوهش خاکسار و همکاران، محتوای بسته را گزارش نداد اما این پژوهش محتوا را گزارش داده است.

همچنین، در پژوهش خیام فر و همکاران (۲۴) نیز یک برنامه آموزشی فرزندپروری مبتنی بر تئوری انتخاب تدوین شده که از یک طرف مشابه این پژوهش است چرا که در حوزه خانواده و فرزندپروری است. محتوای برنامه آموزشی خیام فر و همکاران، فقط بر بهبود رابطه مادر-پسر تأکید دارد، در حالیکه محتوای بسته آموزشی این پژوهش بر بهبود رابطه والدین و فرزندان (هر دو جنس) و همچنین، مدیریت رفتار والدین و دانش‌آموزان در تمام محیط‌ها به ویژه خانواده و مدرسه تأکید دارد. محتوای برنامه آموزشی خیام فر و همکاران، در ۷ جلسه تدوین شده اما محتوای بسته آموزشی این پژوهش در ۱۲ جلسه تدوین شده است. مخاطبین برنامه آموزشی خیام فر و همکاران را فقط مادران تشکیل می‌دهند اما مخاطبان بسته آموزشی حاضر را تمام والدین و دانش‌آموزان تشکیل می‌دهند.

بنابراین، بسته حاضر در مقایسه با دو بسته دیگر اشاره شده، بسیار جامع‌تر بوده، به صورتی روشن‌تر و به تفصیل مراحل طراحی بسته و اعتباریابی را گزارش داده، تمامی حوزه‌های بروز رفتار از

References

1-Abdullahi H. The subtleties of human behavior and relationships. Tehran: Sayeh Sokhn. 2018. [In Persian]
2- Dawai M, Kashani Vahid L. behavior management. Tehran: Higher Education

Institute of Cognitive Sciences. 2018. [In Persian]
3- Sadat MA. Guide for fathers and mothers; Methods of dealing with teenagers. (first volume). Tehran: Farhang Islamic Publishing House. 2012. [In Persian]
4- Maleki Tabar M, Riahi M. Investigating the effectiveness of group counseling based on

- choice theory on reducing internet addiction. *Journal of Law Enforcement*, 2015, 5(5), 340-331. [In Persian]
- 5- Rahmanian M, Zare H, Pour Kashani A. The comparison of the effect of transactional analysis and emotion regulation strategies on irrational beliefs and decision making styles in female adolescents. *Journal of Psychological Achievements*, 2019, 26(2), 27-48. [In Persian]
- 6- De Los Reyes A, Ohannessian CM, Racz SJ. Discrepancies between adolescent and parent reports about family relationships. *Child Development Perspectives*. Advance online publication. 2019. doi: 10.1111/cdep.12306.
- 7- Asghari Z, Jazayeri RS. Parent-child relationship in the path of academic success of female high school students in single-mother families: a qualitative research. *Family Psychology Quarterly*, 2017, 5(2), 14-3. [In Persian]
- 8- Cassell P, Corsini RJ. Democratic upbringing of teenagers. (Translated by Hamid Alizadeh and Mehdi Khanabadi). 2016, Tehran: Arsbaran (date of publication in the original language, 1990).
- 9- Ahadi H, Jamhori F. Psychology of adolescent and adult development. Tehran: Bright future. 2015, [In Persian]
- 10- Yousliani Gh A, Habibi, M, Soleimani I. The relationship between desirable disciplinary behavior and family functioning, locus of control and students' self-esteem. *Journal of School Psychology*, 2012, 1(2), 114-134. [In Persian]
- 11- Azizi Y, Jamaludin R, Shahrin H, Mohd A, Raja Roslan RAR, Noordin Y. Discipline problems among secondary school students in johor behru, Malaysia. *European Journal of social sciences*, 2009, 11(4), 659-675.
- 12- Amiri M. Applied psychology for teachers. Tehran: Educational Research and Planning Organization, School Publications. 2016. [In Persian]
- 13- Rahimian Bogar I, Bayani A. Prevalence of behavioral disorders based on DSM-IV among middle and high school students of Golestan province. *Journal of Gorgan University of Medical Sciences*, 2011, 14(1), 99-90. [In Persian]
- 14- Habibi M, Moradi Kh, Pouravori M, Salehi S. Investigating the prevalence of behavioral disorders in middle and high school students of Qom province. *Iranian Journal of Epidemiology*, 2014, 11(1), 56-63. [In Persian]
- 15- World Health Organization (2016). *Adolescent mental health*. Retrieve from : <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-mental-health>.
- 16- Hosseini MS, Esmaeili A, Sahebi A, Paliziyani A, Honarman MM, Arshadi N, Padam R. Parent Training Based on the Choice Theory: Analysis of its Impact on Mothers' Sense of Selfefficacy and their Conflicts with their Daughters. *Razavi journal*, 2017, 2(5), 123-138.
- 17- Wobelding R. Reality therapy for the 21st century. (Translated by Ali Sahibi and Hossein Zirak). 2018, Tehran: Sayeh Sokhon (publishing date of the work in original language, 2013).
- 18- Niroozadeh Sh, Yousefi F, Fouladcheng M, Hossein Chari M. The effectiveness of education based on the approaches of choice theory and rational-emotional behavior therapy on the motivation of academic progress and the difficulty of emotion regulation. *Knowledge and Research in Applied Psychology*, 2016, 18(2), 37-50. [In Persian]
- 19- Glasser W. Choice theory: an introduction to the psychology of hope. (Translated by Ali Sahibi). 2017, Tehran: Sayeh Sokhon (publishing date of the work in original language, 2013).
- 20- Hossein Panahi N, Gudarzi M. The effectiveness of teaching the components of choice theory on reducing parent-child conflict in female students. *Journal of Cognitive Psychology and Psychiatry*, 2017, 5(2), 52-43. [In Persian]
- 21- Bechuke A, Debeila JR. Applying Choice Theory in Fostering Discipline: Managing and Modifying Challenging Learners Behaviours in South African Schools. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2012, 2(22), 240-255.
- 22- Radtke L, Sapp M, Farrell W. Reality therapy: A meta-analysis. *International Journal of Reality Therapy*. 1997, 17(1), 4-9.
- 23- Khaksar M, Dortaj F, Ebrahimi Qawamabadi S, Saadipour I. Compilation and validation of school-based educational package based on selection theory and determining its effectiveness on academic

- vitality. *Educational Psychology Quarterly*, 2017, 31, 111-144. [In Persian]
- 24- Khayamfar F, Madani Y, Hijazi E, Portahari K. The effectiveness of parenting education program based on choice theory on the quality of mother-son relationship. *Quarterly Journal of Applied Psychological Research*, 2018, 10(3), 67-83. [In Persian]
- 25- Adib Haj Bagheri M, Parvizi S, Salsali M, Qualitative research methods (11th edition). 2016, Tehran: Neshar Bushra. [In Persian]
- 26- Delavar A. Research method in psychology and educational sciences (41st edition). 2014, Tehran: Eshar Ed. [In Persian]
- 27- Lawshe CH. A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 1975, 28, 563-575.
- 28- Rubio DM, Berg-Weger M, Tebb SS, Lee ES, Rauch Sh. Objectifying content validity: Conducting a content validity study in social work research. *Social Work Research*, 2003, 27(2), 94-104.
- 29- Cullican H. Statistics and research methods in psychology. (Translated by Ali Delavar, Daud Arab Qahestani and Siavash Jamalfar). Tehran: Rushd Publications (5th edition, publication date in original language, 2009).
- 30- Saif AA. Educational measurement, assessment and evaluation (7th edition). Tehran: Duran. 2015, [In Persian]
- 31- Polit DF, Beck CT. The Content Validity Index: Are you sure you know what's Being Reported? Critique and Recommendations. *Research in Nursing & Health*, 2006, 29, 489-497.
- 32- Refaii Saidi N. Psychological consequences of breast cancer: a systematic review, designing a preventive treatment package and determining its effectiveness. PhD Thesis, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad. 2018. [In Persian]
- 33- Waltz CF, Strickland OL, Lenz ER. *Measurement in Nursing and Health Research*. Springer publishing company (4th ed), New York, NY. 2010.
- 34- Amiri M, Mesrabadi J, Farid A, Sheikhalizadeh S. The effectiveness of the educational package of behavior management based on the choice theory in reducing the indiscipline of students in school. *Educational innovations magazine*, 2022, 21 (81), 165-189.
- 35- Amiri M, Mesrabadi J, Farid A, Sheikhalizadeh S. (Underprint). The effectiveness of the behavior management training package based on choice theory on improving the quality of parent-child relationship: A single subject study. *Family and Research Quarterly*.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

